

L'estel

N.º 30 JULIOL - AGOST - SETEMBRE 2000

**CENTRE
EXCURSIONISTA
DE
CASTELLÓ**

Poble de Gúdar

Foto: Anna Bueso

— **Portada:** Cim del Ezkaurre - Vall de Zuriza (Pirineus Navarresos).

— **Foto:** Anna Bueso.

— *Les opinions dels autors no han de coincidir necessàriament amb les del Consell de Redacció.*

- **SEU DEL C.E.C.**— Isabel Ferrer, 60 - Tel. y Fax 964 23 44 90 - CASTELLÓ.
- **HORARI.**— Dimecres i divendres, de 20 a 21'30 hores.
- **FORMA D'INSCRIPCIÓ A LES ACTIVITATS.**— Adreçar-se al C.E.C. una setmana abans de l'activitat com a mínim. No cal ser soci per participar-hi.
- **FORMA D'ASSOCIAR-SE:** — Complimentar la fitxa i l'ordre de domiciliació bancària que se us lliurarà al C.E.C.
— Portar dues fotografies tamany carnet. — Abonar la quota d'inscripció.

L'ESTEL - N.º 30 - 2000

EDITA: C. E. C. Centre Excursionista de Castelló.

ADREÇA: C/ Isabel Ferrer, 60 - Tel. 964 23 44 90 - Castelló.

DIPÒSIT LEGAL: CS-77-1993.

EQUIP DE REDACCIÓ: Enric Forcada, Dolors Usó, Anna Bueso, Joan Carles Figàs, Toni Calduch.

COORDINACIÓ: Rosa Garcia.

IMPRESSIÓ I MAQUETACIÓ: Impremta La Gavina.

— Aquesta revista està confeccionada amb paper reciclat 100 x 100.

ÍNDEX

	<u>Pàgines</u>
- Editorial	1
- Un dia de Marxa: La Codonyera-Belmonte de San José ..	2
- Avui Parla: El Molí de l'Hospital de Borriana	5
- Euro Rando 2001	8
- Activitats Previstes	13
- Programa d'activitats: 3.º trimestre 2000	14
- Retalls Etnogràfics	17
- Relacions amb altres entitats: Centre Excursionista de Benicàssim	18
- Racó del Foc	19
- Racó Literari	20

EDITORIAL

TOTA PEDRA FA PARET...

per Rosa Garcia

Normalment la gent s'inscriu de forma voluntària a les associacions, com ara al C.E.C., i, sempre parlant en general i deixant de banda els casos particulars, hi ha temporades en què es comenta el grau de participació de les persones.

Hi existeixen dues actituds extremes, son els "maneguetes" i els "passotes", però ni la militància extrema ni el desinterés total són bons per les organitzacions, la clau de l'harmonia podria ser que una majoria estigués **motivada** per participar.

De vegades diem que no tenim temps, però, no ens enganyem, quan una cosa ens agrada, ens impliquem i, de temps, en trobem...

Ara bé, per estar motivats cal sentir les activitats del C.E.C., i sentir-les com a nostres per tal de portar-les endavant, ja que els socis som els protagonistes (que no expectadors), nosaltres les organitzem, nosaltres les compartim i nosaltres les gaudim.

Al C.E.C. hi ha molts projectes en marxa, cadascú participa en el que més li agrada, per això tenim gent que prepara excursions, gent que porta les activitats infantils, altres que van treballar a les Mallades, gent que estem a la revista i altres publicacions (per cert, ja tenim publicat el GR-33), al marcatge de camins, a projectes culturals, etc... però no són una majoria. Fóra convenient que s'inliqués més gent: **tota pedra fa paret i tota passa fa camí, i entre tots hem de continuar-los i n'hem d'obrir de nous.**

Tots els anys es fa una convocatòria per plantejar les activitats, acudiu, o pregunteu en secretaria pels encarregats i us informarem.

I ara, dins de la mateixa línia però canviant una mica el tema, parlem d'una activitat en la qual participa cada any molta gent: la Pujada a Peu en un dia a Penyalosa. Enguany 500 pessetes de la inscripció de cada participant estan destinades a la Creu Roja, que, com ja sabeu, és un organisme que treballa dia a dia en tasques humanitàries.

Es clar que 500 pessetes no son un compromís per la solidaritat, calen altres fets més fermes per acabar amb la desigualtat i la pobresa, però volen ser un punt de reflexió i una aposta pel compromís personal: també des d'un Centre Excursionista es pot ser sensible, solidari i crear actituds que ens porten a una major entesa entre les persones. Tot el que reforça la convivència i la cooperació, benvingut siga.

A més a més d'optar per la solidaritat, també volem que l'esforç siga solidari: pensem en la tasca dels guies, que a totes les excursions tracten de mantenir el grup, intentant harmonitzar el ritme dels més ràpids amb el dels més lents, per tal de fer de l'excursió un viatge on es gaudeix del paisatge i de les relacions entre les persones.

Per això en una excursió tan forta com la Pujada a Peu en un dia (61 Km), s'ha intentat que amb calma es faci el camí, ja que en 15 hores hi ha temps suficient, i el més important és que hi arriben tots i bé, no l'horari.

De fet, aquest any la gent ha anat més agrupada i ha fet estones de descans, sense angoixa, ni situacions físiques límit, com altres anys. Aquest punt es van normalitzant, i així haurà de ser a totes les excursions: caldrà un esforç dels lents per anar més de pressa, i a l'inrevés pels més ràpids.

I així com diuen Ralf Massanés / Jordi Miralles en el seu llibre "Ecologia de cada dia". (Ed. Blume):

L'excursionisme és una **activitat vital que persegueix conèixer amb el company de travessa, on cadascun dels seus components ha de ser com un puzzle: cada membre s'ha d'engalzar amb els altres sense fissures.** Per això, per damunt de tot, el bon excursionista vol compartir els fenòmens, les observacions i les recerques que ofereix el medi natural...

UN DIA DE MARXA

Per Paco Navarro

LA CODONYERA - BELMONTE DE SAN JOSÉ

En aquesta ocasió el recorregut és per les terres terolenques que llisten amb Catalunya i els ports de Castelló. La ruta és coneguda amb la generalització de "Senderos del Mezquín", perquè pràcticament tot el recorregut va per dins del "Barranco Hondo", capçalera del riu Mezquín. Per això a la descripció del recorregut igual utilitzarem la denominació barranc com la de riu.

Com el recorregut és pel costat d'un riu o barranc, us recordem que les situacions "dreta, esquerra" es refereixen sempre al sentit de la marxa, que en aquesta ocasió remunta el riu (ortodoxament parlant, quant es parla d'un barranc i de dreta o esquerra, sempre es fa en funció de la direcció de l'aigua, és dir aigües avall).

El recorregut, molt senzill i adequat per a tota mena de persones amants del caminar, comença al poble de la Codonyera, a la província de Terol, dins del territori delimitat pels pobles de Monroyo, Calanda i Valderrobres. Es tracta de la zona de Terol on encara podem expressar-nos en la nostra llengua.

L'accés més fàcil és la Carretera Nacional 232, per Morella, Port de Torremiró i Monroyo.

Tot el recorregut es fa seguint el PR-3, pel costat del riu, unes vegades pel marge dret i d'altres per l'esquerra, i està ple d'abrics on antigament es tancaven els ramats. Es tracta d'un lloc encantador i, tot i que per aplegar-hi calen dues hores de cotxe, realment val la pena anar-hi.

Al començament, a l'entrada del riu, et trobes amb el molí Siscar, amb el seu xicotet aqüeducte, després, i fins aplegar a un assut menut, el recorregut va per dins de la sèquia que portava l'aigua al molí, però... no us conte res més; aneu, recorreu-lo, perquè el que jo us diga no pot mai suplir la preciositat del recorregut.

veure. La continuació del sender està a l'esquerra, abans d'aplegar als ulls de l'aqüeducte, i puja fins a la part de darrere del molí, on es pot veure encara la bassa on es recollia l'aigua per quant es tenia de moldre. Des de la bassa, el sender continua per l'esquerra, seguint la sèquia que portava l'aigua.

TEMPS

TEMPS: .....150 minuts

QUILÒMETRES: 10-12

PLÀNOL: S.G.E. 495 CASTELLSERÀS

Escala 1:50.000

TOTAL	PARCIAL
-------	---------

00.00'	00.00'
--------	--------

Eixim del poble de la Codonyera pel Carrer de la Herreria; continuem per una pista en direcció SW, deixant pistes a dreta (3') i esquerra (3'); apleguem on finalitza la pista i comença el sender.

00.27'	00.27'
--------	--------

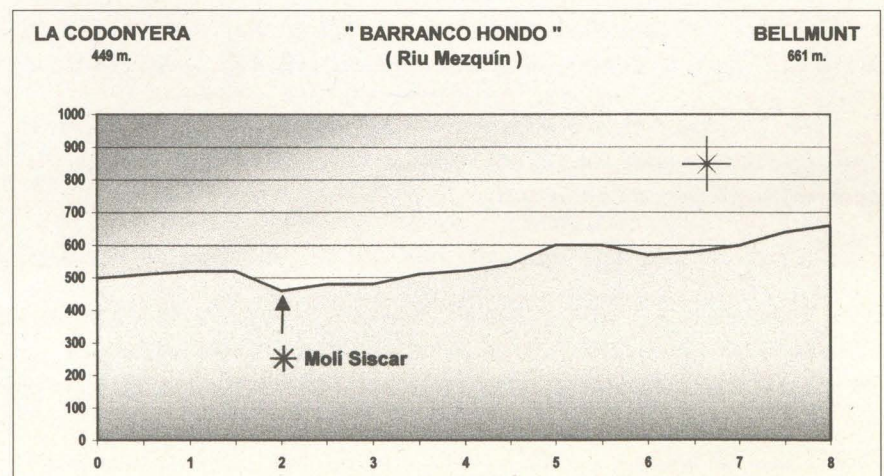
El sender baixa al Barranc Fondo, el travessa i gira a la dreta, on, de manera immediata, trobem l'aqüeducte del molí Siscar, que anirem a

00.48'	00.21'
--------	--------

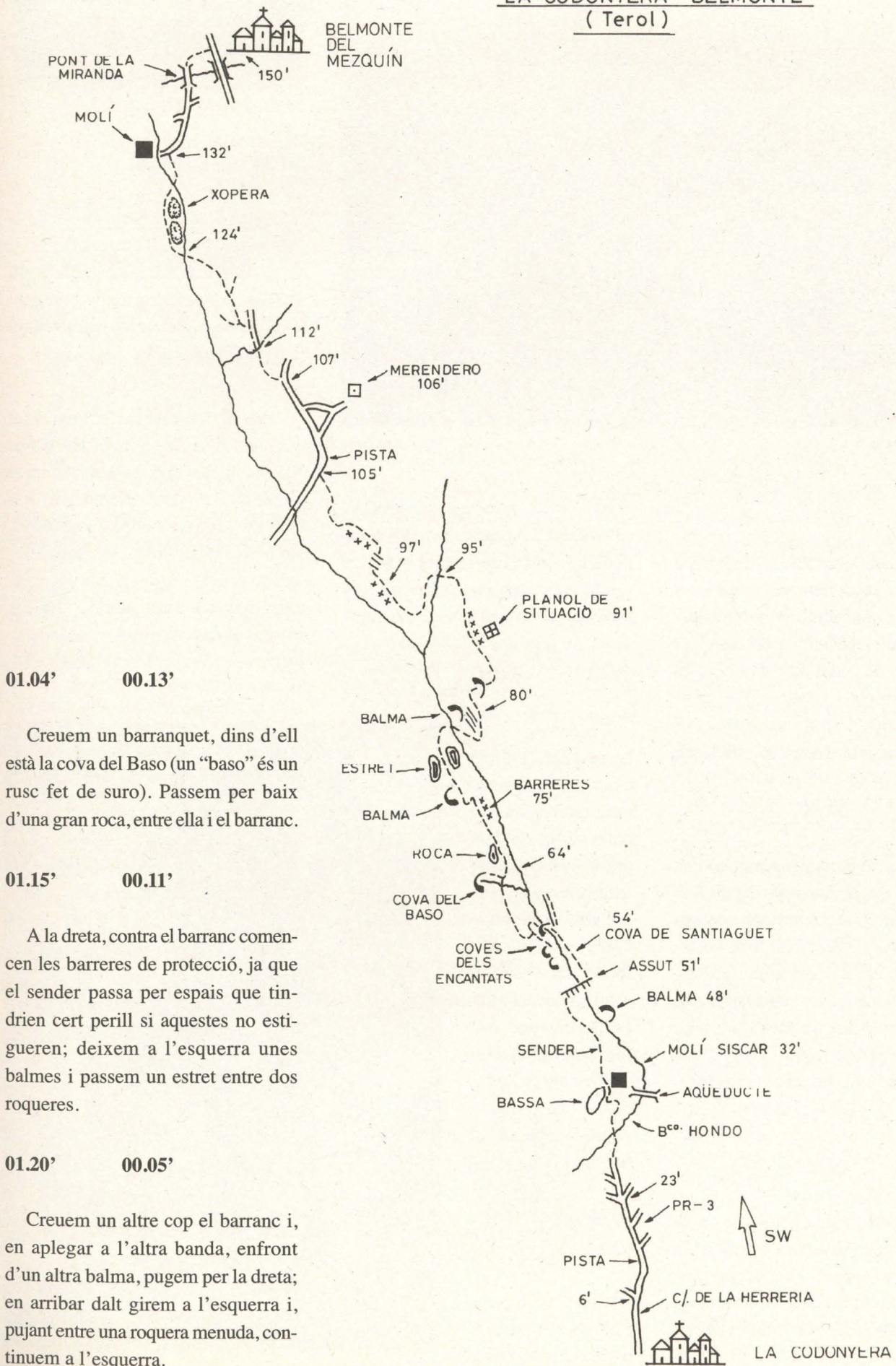
A la dreta hi ha una balma gran tancada amb pedres unides per fang, tova o tapial, per tancar el ramat. El sender continua per la sèquia per la qual anàvem.

00.51'	00.03'
--------	--------

Apleguem a l'assut, des d'on s'agafa l'aigua pel molí Siscar; aquí finalitza la sèquia. Travessem el riu per l'assut i seguim el sender pel l'altre marge, el de la dreta. A pocs minuts (3') a l'esquerra, a l'altra banda del riu veiem les covetes de Santiagué i dels Encantats. El sender deixa a la dreta una mena de pista i continua per baix d'unes grans roques, i, creuant el barranc per un pontet de fusta, remunta pel marge esquerre. En remuntar, a l'esquerra veiem un sender que baixa; és el que porta a les covetes. Un cop feta la remuntada, el sender va cap a la dreta.

LA CODONYERA - BELMONTE (Terol)

01.04'   00.13'

Creuem un barranquet, dins d'ell està la cova del Baso (un "baso" és un rusc fet de suro). Passem per baix d'una gran roca, entre ella i el barranc.

01.15'   00.11'

A la dreta, contra el barranc comencen les barreres de protecció, ja que el sender passa per espais que tindrien cert perill si aquestes no estigueren; deixem a l'esquerra unes balmes i passem un estret entre dos roquers.

01.20'   00.05'

Creuem un altre cop el barranc i, en aplegar a l'altra banda, enfront d'un altra balma, pugem per la dreta; en arribar dalt girem a l'esquerra i, pujant entre una roquera menuda, continuem a l'esquerra.

Senders del Mezquín

Foto: Anna Bueso

01.31'   00.11'

Apleguem a un lloc on hi ha una preciosa vista del recorregut que hem fet, que podem admirar protegits per unes barreres i identificar les coses per una taula de pedra on està el plànol del recorregut i altres explicacions interessants. Seguim endavant uns minuts, fins que el barranc es divideix.

01.35'   00.04'

Creuem el barranc i remuntem un poquet per tal de situar-nos dalt de l'altre barranc que remuntem; passem unes altres proteccions a la nostra esquerra. Per aplegar a una d'elles, pugem (1 metre) per unes nanses de metall que estan fixades a la roca i després continuem per la vora d'una balma, protegits per unes altres baranes.

01.45'   00.10'

Apleguem a una pista que ve de l'esquerra, creuant el barranc; la seguim per la dreta i poc temps després (1') a la dreta, ens trobem un caseta que pareix un "merendero", nosaltres continuem per la pista,

deixant-lo a la dreta; a pocs metres (1') a l'esquerra, comença un sender, abandonem la pista i seguim el sender; a l'esquerra encara tenim el barranc (no el deixarem fins aplegar a Belmonte).

01.52'   00.07'

Creuem un barranquet i entrem a una mena de pista, que immediatament deixem per un sender a l'esquerra; aquí tenim de vigilar, puix hi ha un sender que baixa al barranc fondo i no és eixe: el nostre manté l'altura; passa per una mena de roques lliures fins que, a l'altura d'una xopera menuda, baixa al barranc.

02.04'   00.12'

Creuem el barranc i anem a la xopera menuda que rode-

gem per dins, creuem un altra vegada el barranc i eixim a una pista; a l'esquerra hi ha un molí; nosaltres continuem per la dreta, per la pista i separant-nos del barranc.

02.30'   00.26'

Apleguem al pont medieval de la Miranda, el creuem; a la dreta hi ha la carretera d'accés al poble i allí mateix, a l'esquerra de la carretera és el poble de Belmonte del Mezquín o de San José.

Tant el poble de la Codonyera (el topònim li ve de ser en el seu temps alguna plantació de codonys) com el poble de Belmonte del Mezquín o de San José, són dos pobles encantadors, amb eixe sabor i olor dels llocs tranquils, assossegats on la pau i la tranquil·litat del propi poble i del seu entorn es fa senyera.

* * *

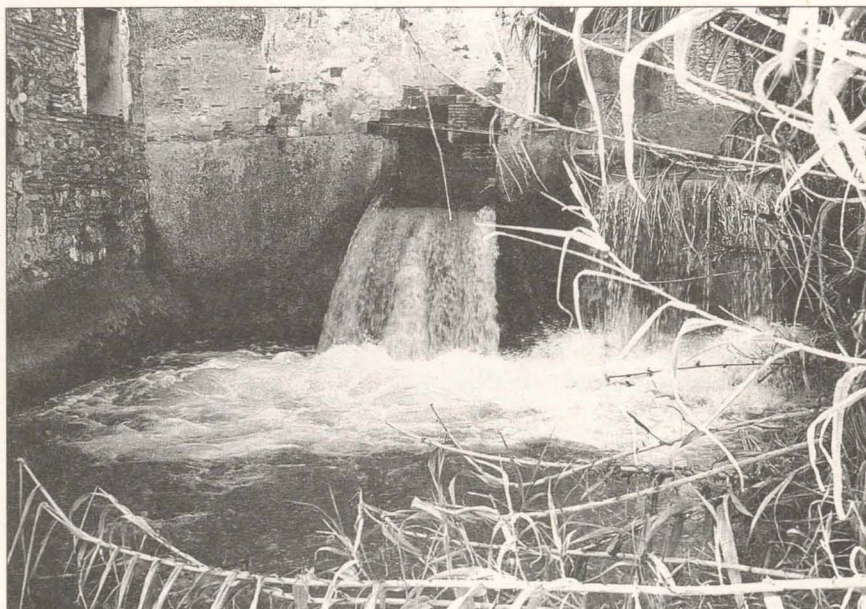
Pont del Molí de Siscar

Foto: Rosa Garcia

AVUI PARLA...

per Vicent Cubedo

EL MOLÍ DE L'HOSPITAL DESAPAREIXERÀ PER DESÍDIA DE MOLTS

Salt d'aigua

Foto: Anna Bueso

Es tracta d'un edifici amb un entorn molt característic que els borrianencs tenen oblidat, tot i que està inclòs al catàleg del Patrimoni Arquitectònic de Borriana. Es troba en runes perquè el seu propietari, Ramón Serrano Suñer, segons ha manifestat a través del seu procurador, Juan Diego, no vol gastar ni una pesseta en la seua reparació, ni vendre'l, ni donar-lo ni cedir-lo, i només espera que el temps el faça desaparèixer.

Es el molí més antic de Borriana; se'n diu de l'Hospital perquè, tot i essent un molí àrab, existeix documentació segons la qual el Rei En Jaume el va donar a l'Ordre de l'Hospital; per tant m'atrevisc a dir que aquest edifici és, juntament amb la sèquia de la Tanda, sobre la qual està construït, un dels

enginyers més antics de la ciutat, si no el més antic de tots.

Ja fa dos anys que es comentava que, per tal d'alinear la Tanda, el Sindicat de Regs de Borriana, amb el consentiment del procurador del propietari, anava a enderrocar el molí. I fou aleshores quan vaig decidir sol·licitar a l'Ajuntament el grau de protecció de l'edifici, i tractar així almenys de retardar l'enderroc i la desaparició de l'edifici, tenint en compte que havia passat el mateix amb uns altres cinc molins que el Sindicat també havia ja fet desaparèixer, seguint una idea equivocada del que és el progrés.

Després d'haver aconseguit el certificat, signat pel Secretari i l'Alcalde, no em vaig quedar esperant que feren quel-

com (i ara es pot veure ben bé que el que han fet és oblidar-se'n). Vaig escriure a la Directora General del Patrimoni Històric-Artístic, Carmen Pérez, i al Sotsdirector Territorial de Cultura, José Luís Gil, al President del Sindicat de Regs, Juan Arnal, i al propietari del molí, Ramón Serrano Suñer, i a més a més a la premsa: "Mediterráneo", "El Mundo" ..., i en estendre's la notícia em van fer una entrevista a la TV4 de Vila-real, i després un altra, a la qual, segons el periodista, havien promès assistir l'alcalde i el conseller de cultura de l'Ajuntament de Borriana, el president del Sindicat de Regs i l'administrador del molí. Vam estar 20 minuts esperant-los, i no hi van venir ni es van excusar, per la qual cosa l'entrevista es va fer amb les absències esmentades. Després vaig assabentar-me de que van

ESOLÍ • EXCURSIONISMO

PACO
LLAN
SOLA

CAMPINGS • AVENTURA

DESCOMPTE
ESPECIAL

C. E. C.

O'Donnell, 3
12001 CASTELLÓ

haver-hi pressions per part de l'Ajuntament de Borriana per tal que no es dugués a terme l'emissió.

Vaig seguir insistint per entrevistar-me amb Carmen Pérez, i per fi vaig aconseguir una reunió al seu despatx pel dia 15 de gener del 98, a la qual també van assistir Enrique Pérez, director del Museu Etnològic de València, Francesc Llop i l'esmentat José Luís Gil. Després d'una conversa concreta sobre el tema, Carmen Pérez li va dir a José Luís Gil "Pepe, ¡cómpralo!".

Doncs bé, ara us vull contar una anècdota: el dia que va eixir la primera ressenya al "Mediterráneo", jo estava parlant amb el director del Museu Arqueològic de la Plana Baixa, situat a Borriana, Norbert Mesado, i va aparèixer José Luís Gil, que jo no coneixia aleshores, amb el periòdic a la ma i fent lloances de la notícia, i volent conèixer més coses sobre el tema. I quan Norbert li va dir que havia estat jo qui havia tingut aquella iniciativa, em va prometre tot el seu recolzament i la seua ajuda, i tot el que calgués. Així quan la seua cap Carmen Pérez li va encomanar l'assumpte i em va dir que em tindria informat, al començament tot eren excuses i planys, i ara ja fa 18 mesos que no en se res.

Jo ja se que aquest tema del molí afecta molta gent, però tanmateix, hi

ha una persona que, malgrat que haja parlat diversos cops amb ell, encara no se si juga d'un costat o de l'altre: es tracta de Juan Manuel Traver, aleshores conseller d'urbanisme, que al començament em va aconseguir el certificat que trigava en arribar, i va agilitzar els tràmits. També vam anar a veure el molí perquè ell no sabia on era, i així es van quedar les coses: se'n va desentendre.

Estic decidit a reprendre les gestions tan aviat com tinga temps, ja que no pense deixar que el molí caiga sense haver fet tot el possible per evitar-ho; tinc intenció d'escriure a instàncies superiors a les que he anomenat ací, adjuntant la documentació pertinent, i, si cal, estudiaré les lleis adients, i si mestrestant el molí cau a causa de l'abandonament, publicaré a la premsa una esquela amb els noms de tots aquells que l'hauran deixat morir.

Tanmateix vull fer palés el recolzament del claustre de professors de l'Institut Jaume I de Borriana, que van publicar al "Mediterráneo" una carta titulada "En defensa del Molí de l'Hospital de Borriana", el dilluns 29 de desembre de 1997.

Nota de la redacció.

Aquest article Vicent l'acompanya de les instàncies que ha fet a totes les admi-

nistracions així com el text del llibre Borriana en su història: "**MOLÍ DE L'HOSPITAL.** Se sitúa en la Subirana, entre el Ull de Nicolau y el de la Vila. Al molino se llega cómodamente desde el Camí d'Onda: o bien siguiendo el sendero que colinda con el margen izquierdo de la Subirana, o entrando por el Camí del Molí, cerca ya de Alquerías Su casal sufrió hacia 1940 una profunda reforma que alteró su arquitectura popular, conservándose de lo añejo el desbromador y el carcau, y junto a una de las entradas al molino un pequeño escudo de piedra con una cruz recta volteada por filacterias. Popularmente, hoy se le conoce como Molí de Paco León, y también La Farinera. Conserva en buen estado sus ingenios y máquinas recientes de la casa Canal, sucursal catalana de la firma Pane S. A.

Sobre 1900 era su propietario D. Gaspar Juan, cuya hija casaría en segundas nupcias con D. Francisco León Fondemora, pariente del exministro D. Ramón Serrano Suñer, dueño actual del inmueble. En la mentada fecha lo tendría en arriendo D. Manuel Cubedo Fandos, quien lo dejaba en 1925, tomándolo una de las familias Segarra de Vall d'Uixó. Con posterioridad a 1936 el arriendo pertenecía a D. Francisco Vallés Arnau, vecino de la antedicha localidad. En la difícil década de los años cuarenta fue, también,

Molí de l'Hospital

fábrica de harinas, con la denominación de Ntra. Sra. de la Misericordia. Dejó de moler el año 1970, siendo capataz D. Vte. González Simó. Según los datos que mandó recopilar Campoamor, el Molino del Hospital molía anualmente 4320 fanegas (unos 144.720 litros) de grano. Fue, también, molino arrocerero.

Sin ninguna duda es el principal molino maquilero de Burriana y el de mayor antigüedad, pues D. Jaime I -como ya quedó dicho-, lo dio primeramente a D. Fernando Pérez de Pina, y luego a los Caballeros del Hospital, reservándose la quinta parte del inmueble y de sus ganancias. Con posterioridad, en el asedio a Foyos (25-VI-1235), renunciaba en favor del Maestre del Hospital Hugo de Fullalquer «aquella quinta parte que nos reservamos en vuestro molino de Burriana».

En el año 1609 se inventarían los bienes de la Encomienda que la Orden de Montesa tiene en Burriana (la cual heredaría en el Reino de Valencia los bienes que habían pertenecido a la Orden del Hospital de San Juan de Jerusalén), entre su patrimonio encontraremos «un molí fariner amb dos moles molents y corrents situat y posat en la orta de dita vila, en la partida dita del Camí de Onda, posat y fabricat sobre la Çequia Major, vulgarment nomenat lo molí del Espital, segons que afronta amb terres de la alqueria de Joan March Rafell y amb terres del rajolar de dita vila... lo qual molí es tot de una cuberta de caña y theula amb una cuyneta chica y amb un aposent

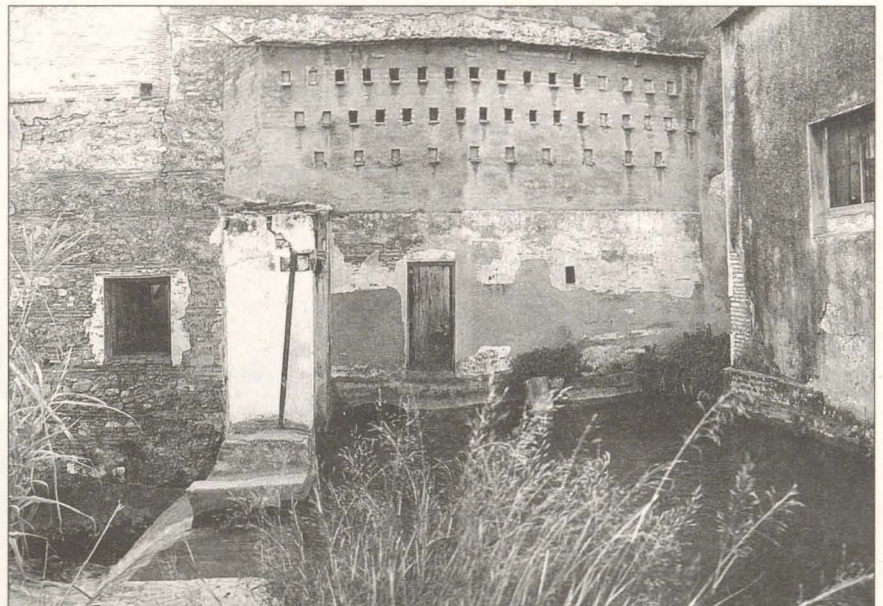
chic a on te lo llit lo moliner, y una cavallerisa...».

A principios del siglo XVIII el molino lo tendría arrendado a Montesa, Francisco Bux, el cual dejaría el arriendo en 1734. Por escritura de fecha 29 de junio del citado año sabremos que Montesa tenía para el molino, que seguía llamándose del Hospital, un nuevo arrendador, Pedro Daudí, y ante un representante de la Orden, el Doctor Manuel Montesinos «poder habiente del Sr. Comendador de dicha Encomienda» y el propio molinero, Vicente Aymerich, se hace nuevo contrato de arriendo en el cual figurarán los bienes muebles del molino: «Memorial y anotamiento de las alhajas e instrumentos (que) se han encontrado en el molino del Hospital de la Señoría de Montesa de la Villa de Burriana» que ací el reproduïm. Esperem comtribuir amb aquesta tasca i que

la difusió d'aquest article faça concient a més gent i entre tots fem que aquest tresors del passat no desaparega i en el futur pugua ser visitat i admirat per les noves generacions, perquè, com diu Vicent a la instància adreçada a Carmen Pérez, Directora General de Patrimoni Històrico-Artístic: "En mi opinión el edificio y toda la maquinaria aun son recuperables e incluso podría funcionar de nuevo para mostrarlo a colegios, entidades culturales, etc., o personas interesadas (me viene a la memoria la Herrería de Compludo, en el Camino de Santiago, tramo leonés y que aún funciona)".

Si algú te més dades, o vol aportar algunes idees, que passe pel C.E.C. i les recollirem; esperem que el desinterés o la desídia no ens guanyen.

* * *

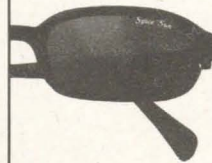
Part posterior

Foto: Anna Bueso

PREUS ESTRELLA DE SOL A SOL...

**OPTICA
MAYOR**

C/ Major, 16 • Tel. y Fax 964 235 312
12001 CASTELLÓ

SPICE SUN

5.995 Ptes.

GRADUA LES TEUES
ULLERES DE SOL
PER 4.990 Ptes. MES*

* Indosol, fins +4 i fins -6 suma cilindre i esfera. Colors marró D, verd D i gris.
* Fins al 31 de juliol o fi d'existències.

EURO RANDO 2001

Per Gregori Dolz

INTRODUCCIO

Avui vaig a presentar-vos un projecte que crec pot ser d'interés per tots els qui estimem i ens dediquem a recuperar senders i a caminar per la muntanya. Aquest projecte ha nascut amb la idea de contribuir a la recuperació, conservació i promoció dels senders com a eines que formen part del patrimoni material i cultural de tots els pobles, com a mitjans de comunicació, d'intercanvi de bens, de coneixements, d'idees

entre els pobles i per això mereixen d'ors de la més ampla protecció i conservació.

Com ja sabeu, en els últims cinquanta anys, el senderisme, com a activitat integrada dins del muntanyisme en general, ha desenvolupat una important contribució a la societat facilitant l'accés a la muntanya de manera ordenada de nombroses persones. Aquesta fórmula ha sigut una mena d'introducció al muntanyisme per un nombre cada cop més gran d'usuaris de la muntanya.

L'activitat de marcatge de senders o senderisme, formalment va tindre el seu inici als països centroeuropeus, -encara que, com tots sabeu, el C.E.C. i molta més gent com nosaltres, faja molts anys que anem per la muntanya- i al llarg del temps s'ha anat estenent a la resta de països del continent europeu fins

a implicar en els últims temps als països de l'est. Amb tot d'altruisme i amb pocs mitjans econòmics, el senderisme europeu ha creat una xarxa de cents de mils de quilòmetres de senders senyalitzats que uneixen tots els cantons d'Europa pels que caminen una mitjana de dotze milions de persones cada cap de setmana.

Aquesta activitat, que nosaltres sempre hem anomenat excursionisme, ha aplegat a la seua majoria d'edat al ser assumida com una activitat d'utilitat pública, estretament lligada al desenvolupament rural, a la conservació del medi ambient, al coneixement de la cultura dels pobles, a les noves concepcions del turisme alternatiu, a l'esport per a tots, etc.. A pesar de tot això, és clar que el paper del senderisme no es troba suficientment recolzat i tot just és reconegut en alguns estats

Eixim a C. de Creus

Foto: Anna Bueso

com l'espanyol, quan hi ha estats com a Bulgària i França on està recolzat institucionalment i per l'esponsorització d'entitats privades.

EL PROJECTE

Es potser per aquesta disfunció i per la gran tasca desenvolupada altruísticament a nivell continental, que hom a cregut convenient la realització d'un esdeveniment de repercussió social a nivell europeu. L'esdeveniment no és un altre que la gran marxa anomenada **EURO RANDO 2001** que tindrà lloc com a una contribució més per a rebre el nou mil·lenni.

Els objectius no són altres que la utilització d'aquesta marxa, que tindrà deu eixos des de diversos cantons d'Europa per a confluïr tots ells a Estrasburg, cor geogràfic del continent i seu del Parlament Europeu. Al llarg de dos anys es cercaran tots els mitjants possibles per tal de sensibilitzar la societat, en especial les entitats públiques respecte als problemes que giren entorn del senderisme, en la més ampla acceptació, mitjantçant l'elaboració d'un

manifest que serà lliurat a la cambra legislativa europea.

Pensem que aquesta mobilització a nivell europeu és una bona oportunitat per tots els amants del muntanyisme, Federacions, Clubs, Centres Excursionistes, entitats culturals i altres per a reivindicar el reconeixement i el recolzament a una tasca que està essent molt poc valorada per la major part de les entitats públiques.

Amb aquests objectius, últimament hi hah hagut diverses reunions

per tal de posar en funcionament tota la mecànica de l'organització de la marxa **EURO RANDO 2001** on han assistit representants de quasi tots el països europeus, on es van fixar les deu rutes que confluiran a Estrasburg en l'última setmana de setembre o la primera d'octubre de l'any 2001, al moment de l'apertura legislativa del Consell d'Europa.

• Aquestes deu rutes són les següents:

I: *Bretagne - Strasbourg.*

II: *Portugal - Espanya - França - Strasbourg.*

III: *Espanya - Andorra - França - Strasbourg.*

IV: *Italia - Suïssa - Alemanya - Strasbourg.*

V: *Grècia - Bulgària - Romania - Hongria - Eslovènia - Austria - Alemanya - Strasbourg.*

VI: *Eslovàquia - Austria - Xèquia - Austria - Alemanya - Strasbourg.*

VII: *Polònia - Eslovàquia - Xèquia - Polònia - Xèquia - Austria - Alemanya - Strasbourg.*

VIII: *Finlàndia - Alemanya - Strasbourg.*

Gúdar 2000

Foto: Anna Bueso

IX: Suècia - Dinamarca - Alemanya - França - Strasbourg.

X: Irlanda - Anglaterra - Holanda - Bèlgica - Maastricht - Luxemburg - Schengen - Strasbourg.

A més de les Federacions directament implicades en cada sender pel condicionament geogràfic por on transcorren els senders europeus: E.4 (Andalucia, Múrcia, València, Catalunya i Andorra) i E.3 (Galícia, Castella-Lleó, Rioja i Navarra), altres com Portugal, Astúries, Cantàbria, País Basc, Aragó i Castella-La Manxa estan estudiant enllaços amb l'objectiu de poder així participar en l'**EURO RANDO 2001**.

S'ha pensat també que el testimoni que es lliure siga un bastó de caminant fet amb la fusta de l'arbre que simbolitza el punt d'origen, així, l'itinerari que ix d'Andalucia serà amb fusta d'olivera, la que s'inicia a Italia serà de carrasca, i de surera la que s'inicia a Portugal, també hi haurà un llibre on es replegaran les signatures de recolzament a la iniciativa i de suport als objectius que

Javalambre 2000

Foto: Anna Bueso

han motivat aquesta marxa de senderistes.

COM S'ORGANITZARA

La idea consisteix en organitzar relleus a peu tot seguint l'itinerari definit amb anterioritat, utilitzant la xarxa de senders, en el nostre cas del GR-7; encara que no cal fer tot el sender, sinó només trams determinats d'acord amb els participants. Es convenient que, donats els objec-

tius de la marxa, els trams que s'escollisquen tinguen especial significació, bé per tractar-se de llocs històrics, culturals, paisatgístics, naturals, etc., o bé, i també per tractar-se d'espais necessitats d'una especial protecció, per la contaminació que pateixen, etc.. En cada cas es tracta de donar a conèixer un patrimoni comú, la qual cosa és també un dels objectius de l'excursionisme.

En cadascun dels itineraris, el grup de senderistes, amb el seu bastó testimoni farà la marxa que haja decidit i transmetrà el testimoni a un altre grup que el rellevarà i que a la vegada el transmetrà al següent grup després d'haver fet el seu recorregut i així fins a Estrasburg.

Quan el testimoni passe per indrets d'importància, tindran lloc les cerimònies oficials amb les autoritats locals que hi vulguen participar; aquests actes tindran lloc al començament o a la finalització de cadascun dels itineraris. Al pas entre Estats també es faran actes d'especial relleu amb expressa invitació de

Fredes - Beceit - Fredes

Foto: Anna Bueso

Creuem el fons del barranc

Foto: Anna Bueso

les autoritats de l'estat, de les comunitats autònomes, locals i europarlamentàries, així mateix, al pas entre Comunitats Autònomes i Províncies també està previst fer alguna mena d'actes on participen les autoritats locals, comarcals, provincials i autonòmiques que hi vulguen recolzar el projecte.

L'ITINERARI III

Aquest itinerari és el que ens correspon a nosaltres, perquè és el que transcorre a través del GR-7 E-4. La Federació encarregada de la coordinació de les tasques d'organització d'aquest itinerari ha sigut la Valenciana, per estar situada al mig del seu recorregut per Espanya. Val a dir que, com ja hem comentat, aquest itinerari tindrà el començament a Tarifa el dia 1 de maig de 2000, tot i coincidint aquesta data amb la inauguració de l'últim tram que mancava per finalitzar tot el recorregut del GR-7 per l'estat espanyol.

S'ha establert ja un calendari amb les dates aproximades que, pel que

respecta al GR7 - E4, serà el següent:

- Començament a Tarifa el dia 1 de maig de 2000, tot i aprofitant la inauguració del tram final del GR7 a Algecires.
- El 16 de setembre de 2000 Andalusia fa el lliurament del testimoni a Múrcia, en un acte on està previst també participe Castella-La Manxa, per coincidir els territoris d'aquestes tres Comunitats.
- El 1 de novembre de 2000 Múrcia lliurarà a València el testimoni a Pinos.
- El 4 de febrer de 2001 València lliurarà a Catalunya el testimoni a Fredes, on està

previst que participe Aragó, mitjançant un enllaç a través de Morella - GR-8 - Fredes.

- El 15 d'abril de 2001 Catalunya lliurarà el testimoni a Andorra.
- El 21 d'abril de 2001 Andorra lliurarà el testimoni a França.

Respecte al pas transfronterer de Catalunya-Andorra-França, està previst pel dissabte dia 21 d'abril. A primer hora es farà un acte a La Farga de Moles, límit entre Catalunya i Andorra amb la presència d'autoritats locals i autonòmiques; després es farà el trasllat fins als voltants del Port d'Envalira, per a realitzar el trajecte transpirinenc fins al Pas de la Casa, lloc on es celebrarà l'acte institucional de traspàs dels testimonis entre els estats d'Andorra i França.

Begís - Montanejos

Foto: Anna Bueso

Per últim i pel que respecta al nostre tram de l'itinerari, hem pensat fer cinc marxes, encara que no està del tot concretat; la primera tindria

lloc als voltants de Begís on rebriem el testimoni de València; la segon als voltants de Montanejos, pel tram del Barranc de la Maimona; la tercera per Sant Joan de Penyalgosa,

la quarta per Morella, on ens replegarien el testimoni els companys d'Aragó, que de Morella (GR-7) anirien a Mirambell, Las Planas, Aiguaviva i Penaraja de Tastavins (GR-8) i, des d'aquest punt, a Fredes, i on tornariem a replegar i on fariem la cinquena marxa amb el aragonesos i catalans, i on tindria lloc el lliurament del testi-

moni als catalans i on es faria l'acte institucional amb les autoritats que hi vulgeren participar. Les dades aproximades serien les del mes de gener de 2001.

Si algú està interessat en col·laborar en l'organització d'aquest esdeveniment i/o voleu més informació cal que us adreceu al Centre i demaneu Gregori Dolz.

Gregori Dolz

Delegat del Comité de Senders de la F.T.V.M. a Castelló.

Units pel passat - Units pel futur - Units per esta terra - Units pels somnis - Units pel treball - Units per les festes - Units pel paisatge - Units per l'esforç - Units pel calor - Units per Bancaixa - Units pel futur - Units per Bancaixa.

BANCAIXA

Caixa d'Estalvis de València, Castelló i Alacant

ACTIVITATS PREVISTES**JULIOL**

					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

← Rius Matarranya i Ulldemó. ***

← Del 22 al 30:
Vall de Benasc. *****AGOST**

	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

← Del 5 al 13:
Excursió al Parc Nacional de la Serra de Cazorla. **← Del 5 al 20:
Camí de Santiago (Primera part). *****SETEMBRE**

					1	2	3
4	5	6	7	8	9	10	
11	12	13	14	15	16	17	
18	19	20	21	22	23	24	
25	26	27	28	29	30		

← Del 2 al 10:
Pirineus GR-11. ***

← Vilafranca - Mirambel - Cantavieja. ***

← Excursió Infantil pel Penyagolosa. *

SIGNES:

- * Marxa de dificultat lleu.
- ** Marxa de dificultat mitjana.
- *** Marxa de dificultat forta.
- **** Marxa de dificultat molt forta.

**GAUDEIX DEL MUNTANYISME
FEDERA'T!**

Informació:

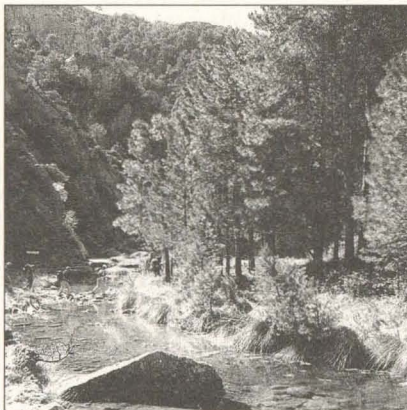
Carrer Marià Luina, 9 baixos 3 i 4
Tel.: 96 543 97 47 • 03201 ELX

PROGRAMA D'ACTIVITATS PEL TERCER TRIMESTRE DE 2000

Patrocinades per
l'Excma. Diputació
de Castelló

- **NOTES:** 1.- Recordem als participants que les excursions es programen per tal de fer-les en grup i no és convenient anar per lliure. Això dificulta la tasca del responsable de cada excursió, pot ser perillós en algunes circumstàncies i causar molèsties al conjunt.
- 2.- És molt convenient assabentar-se de les característiques de cada excursió abans d'inscriure-s'hi, per comprovar si es corresponen amb les possibilitats de cadascú i també per portar l'equipament adient al recorregut. En tot cas us recordem que la participació es fa assumint cada persona el risc corresponent.
- 3.- El Centre podrà introduir canvis en la programació si les circumstàncies ho aconsellen.
- 4.- Cal passar pel Centre, per a confirmar detalls, hora i lloc d'eixida i inscriure's abans de les excursions.

Riu Matarranya

Foto: Anna Bueso

Dies 8 i 9 de JULIOL

RIUS MATARRANYA I ULLDEMÓ

- **Dificultat:** ***
- **Itinerari aproximat:** -Primer dia: Fredes - GR-7 - Refugi de la Font Ferrera - Xalet del Rei - Barranc d'En Robera - Font del Teix - Riu Matarranya - Les Gúbies del Parrissal - Mas de Lluvia - Beseit. -Segon dia: Beseit - Camí de la Pesquera - Cova de Sinto - Estrets de Regatxol - Ullals de la Figuerassa - Salt del Cabrit - Tornada a Beseit.

Hi haurà dinar i bany al lloc de costum.

- **Instruccions específiques:** Cal portar esmorzar i dinar pel primer dia. També es recomana el banyador, sabatilles d'aigua i una bossa de plàstic o flotador per a la motxilla.
- **Encarregat de l'excursió:** Paco Foix.

Collado de Gistau

Foto: Pascual Fuster

Dies del 22 al 30 de JULIOL

VALL DE BENASC

- **Dificultat:** ***
  - **Itinerari aproximat:** Es faran itineraris diferents per la Vall de Benasc. Per exemple el dia 23 està prevista l'ascensió al Clarabide i al pic de Gias i excursió alternativa als ibons de Batisielles. El 25 està prevista l'ascensió al Bachimala, el 26 al Forqueta i el 27 Posets per la Canal Fonda. El 28 Forcau - Eriste - Renclusa i el 29 l'Aneto o la Tuca de Mulleres. Hi ha una planificació molt més detallada que podeu sol·licitar al Centre si hi esteu interessats.
  - **Instruccions específiques:** Es molt convenient estar federat. A tots els refugis hi ha mantes i s'hi pot menjar i/o cuinar.
- Material:* el normal pels Pirineus, roba d'aigua, de recanvi, i alguna peça d'abric, botes com a mínim, bastó, etc. Els grampons i el piolet poden llogar-se a Benasc, però possiblement només calguen per a l'Aneto.
- **Encarregat de l'excursió:** Guillem Pérez.

Mapa

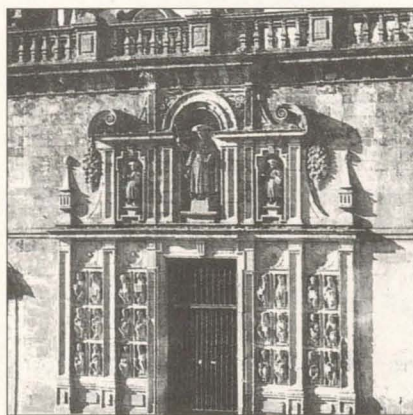
Dies del 5 al 13 d'AGOST

EXCURSIÓ AL PARC NACIONAL DE LA SERRA DE CAZORLA

- **Dificultat:** **
- **Itinerari aproximat:** Després de tres anys de fer senderisme pel País Basc i La Rioja, aquest Agost canviarem de latitud i ens n'anirem al Parc Nacional de la Serra de Cazorla. Farem totes les rutes clàssiques de la zona, com ara: Llacunes de Valdeazores i Aigües Negres, Barranc del Guadalentin, Barranc del Garbanzal i naixement del Guadalquivir, Torcal de Linares, etc.

Gaudirem de la seua gastronomia i tots els altres encants de la zona.

- **Instruccions específiques:** Es donaran a les reunions prèvies.
- **Encarregats de l'excursió:** Guillermo Coll i M.ª José Orlandes.

Catedral de Santiago - Puerta Santa

Dies del 5 al 20 d'AGOST

CAMI DE SANTIAGO (PRIMERA PART)

- **Dificultat:** ***
- **Itinerari aproximat:** Es tracta de fer tot el Camí de Santiago en dos anys. La primera part la farem enguany, coincidint amb la fi del mil·len·ni. Seran tretze dies de marxa amb tot allò necessari a la motxilla, sense recolzament de cap tipus.

L'eixida es farà de Somport.

- **Instruccions específiques:** Ateses les característiques del recorregut, es donaran al moment de la inscripció. Hi ha un límit de 20 places i el darrer dia per inscriure's és el 21 de juliol...

- **Encarregats de l'excursió:** Paco Navarro i Ferran Martinavarro.

Bera de Bidasoa

Foto: Anna Bueso

Dies del 2 al 10 de SETEMBRE

PIRINEUS GR-11

- **Dificultat:** ***
- **Itinerari aproximat:** Aquest any farem la travessa del Pirineu Navarrés, potser el més encisador de tot el Pirineu, on la verdor dels seus camps contrasta amb la profunditat dels seus boscos. Els pobles com Isaba, Otsayu-Orbaiceta, Burguete i tants altres, tenen l'encant dels pobles que han conservat llurs arrels.

Passarem pel bosc d'Irati, immensa fageda que quasi bé no et deixa veure el sol, i per la vall de Roncal, amb el seu famós formatge.

Entrarem de tant en tant a França per les mugues i visitarem el Santuari d'Idoia, Roncesvalles i tantes altres coses que omplen els sentits i, finalment, arribarem al cap Higuier, al Cantàbric, l'extrem Oest dels Pirineus i per acabar, com no, un sopar a San Sebastian.

- **Instruccions específiques:** Ateses les característiques de la marxa es donaran en inscriure's. Hi ha un límit de 25 places i el darrer dia per a inscriure's és el 14 de juliol.

- **Encarregat de l'excursió:** Paco Navarro.

Camí Cuba-Cantavieja

Foto: Anna Bueso

NOTA:

Per motius de reserva d'allotjament, el plaç per a apuntar-se a l'excursió acabarà el dia **15 de setembre**.

- Els inscrits amb posterioritat roman-
dran en reserva.

Dies 23 i 24 de SETEMBRE
VILAFRANCA - MIRAMBEL - CANTAVIEJA

- **Dificultat:** ***

• **Itinerari aproximat:** -*Primer dia:* Eixirem de Vilafranca pel camí del Portell, passant per la Creu de Sant Felip i el Mas Roig, per a davallar cap a la rambla Celumbres. En creuar-la, pujarem al Portell, des d'on agafarem el camí de les Alberedes, on dinarem. Després per Torre Camanyes, el Mas de Santa Anica, el Mas de Marín i el Mas de Torreta, ens dirigirem cap a Mirambel on aplegarem després de creuar el riu Cantavieja pels voltants de l'ermita del Pilar. Distància a recórrer: 16 km. aprox. - *Segon dia:* Agafarem el GR-8 en direcció a Cantavieja fins l'ermita de Sant Cristóbal, on el deixarem per davallar cap al riu Cantavieja pel Barranc del Ojal, passant pel Molino del Batán. Creuarem el riu per tornar a agafar el riu i tornar a agafar el GR-8 per pujar a Cantavieja, finalitzant l'excursió. Distància a recórrer: 16 km. aprox.

Es tracta d'una excursió sense desnivells importants, on només cal valorar la distància a recórrer i el fet que gran part del recorregut passa per assagadors i sendes prou descompostes, amb molta pedra solta. Cal doncs, estar acostumat a caminar per aquest tipus de terreny.

- **Instruccions específiques:** Cal portar l'esmorzar i dinar del primer dia. El menjar del segon dia es podrà comprar a Mirambel. No cal dur sac ni estoreta.
- **Encarregat de l'excursió:** Joan Carles Figàs.

Peiró de Sant Joan de Penyagolosa

Foto: Anna Bueso

Dia 30 de SETEMBRE
EXCURSIO INFANTIL PEL PENYAGOLOSA

- **Dificultat:** *

• **Itinerari aproximat:** Es farà l'itinerari n.º 7 - PRV 70, del llibre "PENYAGOLOSA, EXCURSIONS A PEU", editat pel Centre.

Sant Joan de Penyagolosa - Barranc de l'Avellanar - Fonteta de l'Esquilador - Mas de les Xiquetes - Mas de Benages - Font del Pleit - Font Trobà - El Corralico - Forn dels Valencians - Font de la Cambreta - Barranc de la Teixera - Barranc de Penyagolosa - Sant Joan de Penyagolosa.

- **Instruccions específiques:** Portar esmorzar i dinar.
- **Encarregat de l'excursió:** Miguel González.

PROPERES ACTIVITATS
• OCTUBRE •

Dies 7 i 8:
ASCENSIO AL PUIG CAMPANA

Dies del 12 al 15:
APLEC EXCURSIONISTA A LA Cerdanya

Dies 21 i 22:
SANT JOAN - SAN VICENTE - MONTAN
(GR-7)

Dia 29:
BENAFIGOS - VISTABELLA

• NOVEMBRE •

Dies 4 i 5:
EL TORO - TORRIJAS - CAMARENA

Dia 18:
EXCURSIO INFANTIL A
L'OBSERVATORI D'ALCORA

Dia 19:
SERRA D'EN GALCERAN - ALBOCASSER

• DESEMBRE •

Dies 2 i 3:
RUTA DEL CISTER

Dia 16:
EXCURSIO INFANTIL A
LA COVA D'AHIN

Dia 17:
LES AGULLES DE SANTA AGUEDA

RETALLS ETNOGRÀFICS

Un dels apartats més interessants del manuscrit de les "Almonedes dels pobells de Miquel Traver", de 1647 (L'ESTEL 28, 15), és el dels vestits i complements, amb molta informació sobre ells d'un moment i un espai ben precisos, i per això molt profitós per a qualsevol indumentarista. Transcrit literalment és com segueix:

Dos parells de Alforges usades.

Tres Babosalls Usats.

Un Babosall nou.

Dos Babosalls y una carota tot Usat.

Un bolquer ab Rissa per la vora usat de llens y una Randa per la vora.

Una Bosa de novia.

Unes calçes de drap.

Unes calces tenades usades.

Mija lliura de canem.

Mija lliura de cor de canem.

Una capa Blava de capilla tres-puntada de seda.

Una capa Burella de capilla Bona y nova.

Una capa Burella de maneres usada.

Un capot y uns saraguells Blaus Usats.

Un capot negre y saraguells negres ab Botons tambe negres tot usat.

Un capotillo y un saraguells Burells Usats.

Una capsa Usada.

Dos carotetes y un Babosall tot Usat.

Una carotina nova.

Una casaca Burella Usada.

Una coixinera de Rissa Bastarda.

Un coset Baix Nou en sinch Revets de tafeta morat.

Un coset naranjat d'estameña ja usat en quatre Revets Blaus de tafeta.

Un coset Baix Naranjat en maneres de estamenia ab quatre passamans Usat.

Un coset de tafeta tenat usat.

Un coset Blau de estamenia Cor-dellada ab passamans tambe Usat.

Dos trocets de coto Usats.

Un cubertor.

Un cubertor Blau.

Un davantal de llanilla de diferents colors.

Un davantalet vell.

Deu embocadors Usats.

Una espasa ab Bayna y caigudes.

Unes estovalles Usades de cotolina tirant set Pamps de llargaria.

Unes estovalles velles.

Unes estovalletes de cotolina usades.

Unes estovalletes velles.

Una faixa de Cotolina usada.

Una faixa de color usada.

Unes faldetes verdes d'estameña ab sis passamans Vermells usades ab serca vermella.

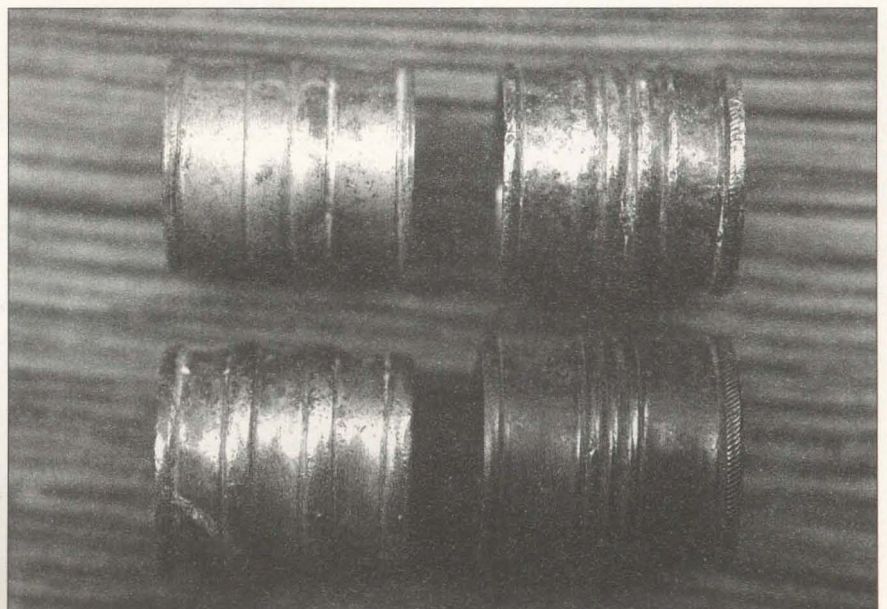
Unes faldetes verdes d'estameña ab tres Revets serca naranjada usades.

Unes faldetes naranjades Usades ab tres Revets sercaverda.

Unes faldetes Blaves usades en tres Revets sercavermella.

Unes faldetes d'estameña Plana Naranjades Usades ab sinch passamans sercablava.

Unes faldetes Vermelles de estameña Plana usades en quatre passamans Verts serca naranjada.

Anel's de Faixa

Gipo usat tenat.

Gipo negre de estameña usat.

Un gipo de Penasco nou.

Unes manegues Verdes.

Unes manegues Verdes d'estameña Usades.

Una mantellina garrofada en tres Revets de sercavermella.

Un paneret ab huyt torcaboques Usats.

Dos parells de puñiets.

Parells de puñiets.

Una Rissa de fil Rovellat.

Un tros de rissa.

Una ropilla usada.

Un Rosari oripellat.

Una Saboyana de estamenia Blava usada ab tafeta morat per les Vores.

Una Saboyana morada usada en tafeta morat y es d'estameña Plana.

Una Saboyana d'estameña Plana Blanca Usada.

Un saraguells.

Uns saraguells de drap Burell Nous.

Un tovallo Usat.

Tres vels usats.

Unes Vetetes.

Com es veu, entre altres coses, més d'una vegada apareix la lletra ñ, alguna d'elles en estranyes combinacions. Per això no estarà de més recordar que el so que nosaltres representem amb el dígraf ny, portuguesos i occitans ho fan amb nh, francesos i italians amb gn, el castellà antic ho feia amb la doble ena (nn); les repetides utilitzacions de la titlla d'abreviació en lloc d'una de les dues enes, a poc a poc la convertí en lletra. Que ho és però ben castellana, sense res a veure amb la nostra combinació literal.

Josep Lluís VICIANO AGRAMUNT

RELACIONS AMB ALTRES ENTITATS

CENTRE

EXCURSIONISTA DE BENICASSIM

Per fi s'ha fet realitat; aquell etern "Projecte" s'ha convertit en el **CENTRE EXCURSIONISTA DE BENICASSIM**. Arrere queden aquelles converses d'una colla d'amics amb l'afecció comuna d'estimar el País i la Natura en les quals sempre sorgia la mateixa pregunta; per què Benicàssim no té el seu propi Centre Excursionista?

Alguns recordem la Trobada d'Excursionisme que es va realitzar a

Benicàssim en el mes de maig de 1999 organitzada per la regidoria de Cultura i el Centre Excursionista de Castelló, en la qual vam gaudir d'un programa molt atractiu. Això unit a les constants "empentes" que ens feien els assistents que pertanyien al C.E.C. ens va donar més ganes per tindre el nostre propi Centre.

Agraïm la vostra constància que com podeu comprovar ha donat el seu fruit, ara desitgem que els dos Centres tinguin unes relacions de germanor que ens puguen enriquir a tots i totes.

En aquests moments ens trobem en la fase de la burocràcia, és a dir estem fent tota la paperassa que ens portarà a

ser una associació com cal; de totes maneres, el passat 30 d'abril i per celebrar la constitució del Centre vam organitzar la primera excursió i ens vam dirigir al lloc que considerem més emblemàtic del nostre terme, ens referim a la muntanya del Bartolo. Unes 50 persones van fer l'excursió, la qual cosa ens indica que el Centre tindrà molt bona acollida si considerem que encara és poc coneguda aquesta iniciativa.

Ara aprofitem la vostra amabilitat de deixar-nos aquest espai per a fer vos la "competència" i comunicar a totes les persones que estiguen interessades a formar part del **Centre Excursionista de Benicàssim** que truquen a

l'oficina de turisme de Benicàssim (Telèfon 964 30 09 62) i deixen les seues dades per a poder-les invitar a l'assemblea constituent on es presentaran els estatuts.

Per a finalitzar, us demanem que com a germans "majors" ens orienteu en tots aquells dubtes que us plantejem.

Una abraçada.

• *Enhorabona Benicàssim! des del C.E.C. sols dir-vos que endavant! Segur que el poble de Benicàssim respondrà a la vos-*

tra tasca perque és un poble que viu vora al mar i amb un turisme molt dirigit a les activitats de platja, i vosaltres li donareu un espai d'oci, que sense grans infraestructures, sense esgotar cap recurs natural, sense contaminar, sols amb l'equipatge de l'esforç personal, i bona companyia, xafareu camins ancestrals, que els vostres avantpassats tan bé conixien, i, com a ltaca, fareu llargs camins, plens d'aventures, plens de coneixences!!! SORT.

Centre Excursionista de Castelló

RACÓ DEL FOC

Per Dolors Usó

CREILLES FARCIDES AMB HERBES

- **INGREDIENTS:** (4 persones) 4 creïlles grans, oli, sal, pebre, cumí, romer i farigola, pinyons, un poc de bacallà dessalat i escorregut, 50 g. de pernil dolç, formatge ratllat.

- **PREPARACIO:** Es renten les patates molt bé; es couen senceres al forn; es deixen refredar una mica i es tallen en dues meitats. Es treu la major part de la polpa amb cura de no trencar-les. Es barreja la polpa amb les herbes, els pinyons, molt poqueta sal i una culleradeta d'oli. Es divideix la barreja en dues parts: una es barreja amb el bacallà desmollat i l'altra amb el pernil talladet. S'omplen 4 meitats de creïlla amb una barreja i les altres 4 amb l'altra. Es reguen amb un raig d'oli i es cobreixen bé amb formatge ratllat. Es gratinen a temperatura alta 3 minuts.

BESCUIT DE TARONJA

- **INGREDIENTS:** 2 ous, 2 clementines escorregudes, 125 g. de sucre,

125 g. de farina, un motlle rodó untat amb mantega.

- **PREPARACIO:** Es baten les clares a punt de neu; s'hi aboca el sucre i es treballa fins que estiga desfet; s'hi aboquen els rovells i el suc i es barreja; s'hi aboca la farina i es barreja bé. S'aboca tot dins del motlle i es cou a 180°C. Es pot banyar amb un xarop fet amb sucre i suc de taronja, i es pot cobrir amb una glassa de xocolata negra.

POU DELS MASOS DE LA VALL (GR-33)

RACÓ LITERARI

ESTAMPES DE L'ALT

MAESTRAT

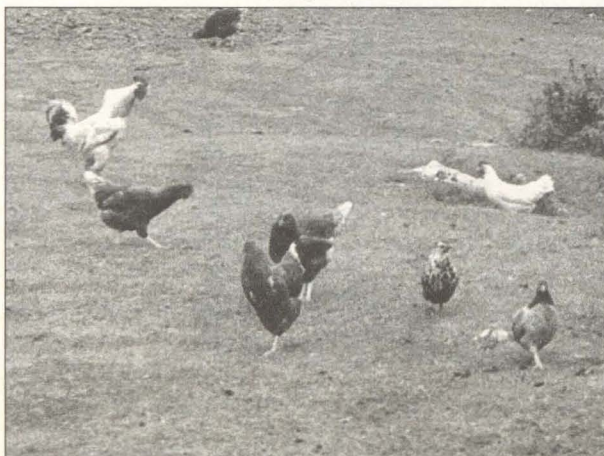
Per descomptat, al nostre modest RACÓ no podia faltar la veu entran-

Sol ixent

*Canta el gall de la masia
i el sol puja la carena.
La muntanya se retroba
i besa
el raig de sol tebi que surt
d'aquella serra propera.*

*Canta el gall i ha despertat
tota fembra,
l'esquellot del bou platxat,
la rabera
i el braç nu que s'ha estirat
per tocar la mà morena
del dia que ara és nounat
i creix com una rosella.*

*Sol ixent, per xiuladissa
dels ocells, per la bellesa
de la verda fondalada
on vivim i per la tendra
abraçada de l'esposa
que aparta els llençols i ens besa
posant els seus llavis de sol
damunt la nostra galta roenta.*

yable i popularíssima del mestre **Carles Salvador i Gimeno** (València 1893-1955), gran patriota, poeta irrepetible i divulgador exemplar del fabrisme al País Valencià. Gràcies a la seua fecunda estada a Benassal, va estar capaç també de descobrir les meravelles del nostre paisatge. D'aquestes vivències ens en deixà belles mostres, com el

Rabera

*Devalla el comellar
la rabera.
Comença ja a enfosquir,
moradencia,
la tarda flonja i lassa.
La parpella
del sol cobreix son ull
amb temença
i assoma's a l'atzar
tota estrella.*

*Devalla vers la font
la rabera.
La flauta pastoril
musiqueja.
Canta l'argent sonor
d'una esquella
i el cel té encar la ploma
vermellenca
de l'últim raig de sol
que li queda.*

parell de poemes que reproduïm: el primer pertany a *Vermell en to major* (1929) i el segon a *Rosa dels Vents* (1930), dos poemaris profundament renovadors.

V. P.

*Les dents del pastoret
tenen menta.
La pica de la font
una estrella.
Els bels de les ovelles
sabor d'herba
i l'hora té l'encant
de la terra
-perfum de farigola
muntanyenca-.
Al bací de la font
detura's la rabera.
Somriu en el bassal
l'aigua fresca.
La flauta pastoril
canta encesa
i al lluny, dins la buidor,
el gris d'una fumera...
La nit és una claraç
meravella.*

Carles Salvador

DIPUTACIÓ
D
CASTELLÓ
E

DARRERES PUBLICACIONS - 1999

CUINA TRADICIONAL DE CASTELLÓ

JOAN AGUSTÍ I VICENT

"399" Pàgines.

3.500'- Pesetes.

EVOLUCIÓN DE UN RITUAL

GEMA CENTELLES ROYO

"93" Pàgines.

1.800'- Pesetes.

LA REPRESENTACIÓ DEL MISTERI A CASTELLÓ

PASCUAL MAS I USÓ

"253" Pàgines.

1.600'- Pesetes.

HUELLAS DEL ESPÍRITU EN LA PREHISTORIA CASTELLONENSE

JOAN LLIDÓ I HERRERO

"389" Pàgines.

3.000'- Pesetes.

WAMBA. HISTÒRIA GRÀFICA DE LLEDÓ

J. BASILIO TRILLES TORRENT

"149" Pàgines.

3.500'- Pesetes.

HISTORIA DE LA BASÍLICA DE LLEDÓ

JOSEP MIQUEL FRANCÉS CAMÚS

"649" Pàgines.

6.000'- Pesetes.

DESCUBRE CASTELLÓN

CASTELLÓ, 1999

"236" Pàgines.

8.500'- Pesetes. - 51,08'- Euros

ESTUDIOS JURÍDICOS I. EN HOMENAJE AL PROFESOR VIDAL GUITARTE

CASTELLÓ, 1999

"454" Pàgines.

4.000'- Pesetes. - 24,04'- Euros

ESTUDIOS JURÍDICOS II. EN HOMENAJE AL PROFESOR VIDAL GUITARTE

CASTELLÓ, 1999

"977" Pàgines.

4.000'- Pesetes. - 24,04'- Euros

HUELLAS DEL ESPÍRITU EN LA PREHISTORIA CASTELLONENSE

JOAN LLIDÓ I HERRERO - CASTELLÓ, 1999

"365" Pàgines.

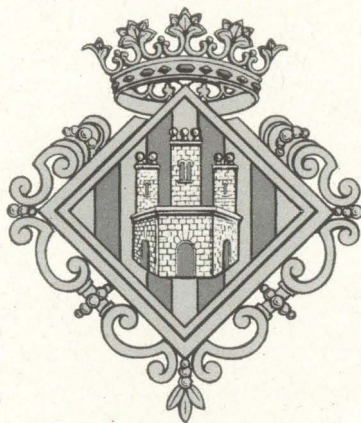
3.000'- Pesetes. - 18,03'- Euros

COVA MATUTANO (VILAFAMÉS, CASTELLÓN)

CARMEN OLÀRIA I PUYOLES

CASTELLÓ, 1999

"456" Pàgines.

AJUNTAMENT DE CASTELLÓ ACTIVITATS CULTURALS

En moments de gran esplendor cultural de Castelló de la Plana, amb l'aparició de l'Espai d'Art Contemporani i la reinauguració de l'esplendorós Teatre Principal, a més del Museu de Belles Arts i la definitiva consolidació de la Universitat Jaume I, la ciutat acull i estén la convocatòria dels següents premis:

- Premi Ciutat de Castelló de Ciències.
- Premi Ciutat de Castelló d'Humanitats.
- Premi Nacional d'Obres de Teatre.
- Premi Nacional de Pintura per a Joves.
- Premi de Poesia "Flor Natural".
- Premi Tardor de Poesia.
- Premi Ulisses de Narrativa (Amb Tàndem i Bancaixa).
- Premi Tomba Tossals de Literatura infantil il·lustrada (Amb Tàndem Edicions).
- Premi Nacional de Ceràmica.

Aquest és el present.

Mentrestant, un estret carrer del vell Castelló; un modest convent de ja llarga història, dels de torn, locutori de gelosia i clausura; i una comunitat de virtuoses dones, les monges caputxines, a les blanques mans de les quals hi ha confiada la custòdia de valuosos tresors de l'art.

Entre aquests tresors destaca, sens dubte, l'extraordinària col·lecció de quadres que representen a deu sants fundadors d'ordres, realitzats, sens dubte, al taller de Francisco Zurbarán (1598-1664) i qualificats com el conjunt més homogeni de tots els que, a tot el món, es conserven del gran mestre extremeny.